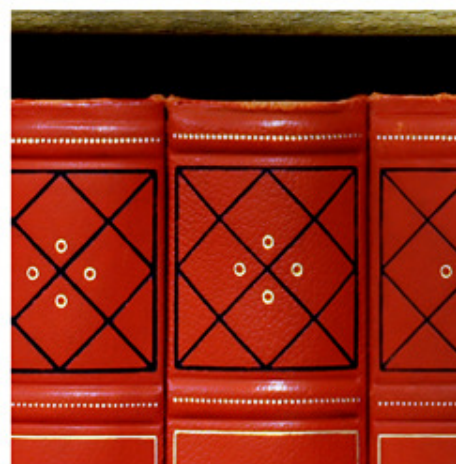
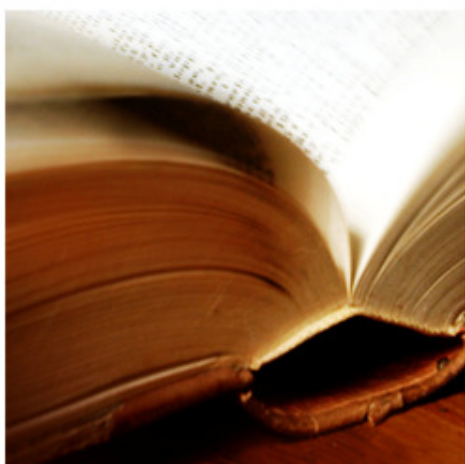
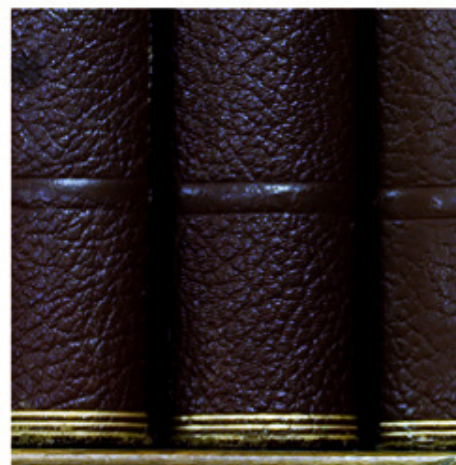
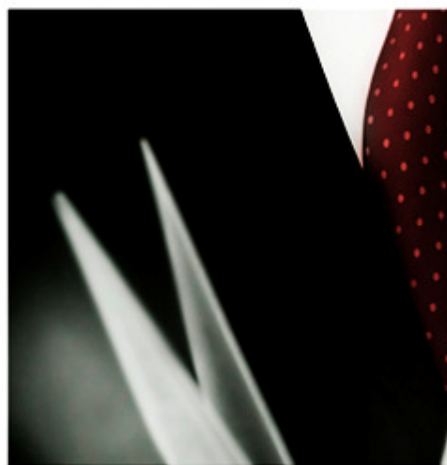
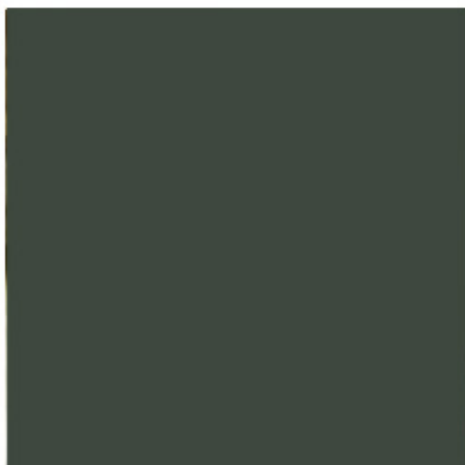

Handel międzynarodowy. Bilans płatniczy. Kurs walutowy

Dr Gabriela Przesławska

Uniwersytet Wrocławski

Instytut Nauk Ekonomicznych Zakład Polityki Gospodarczej

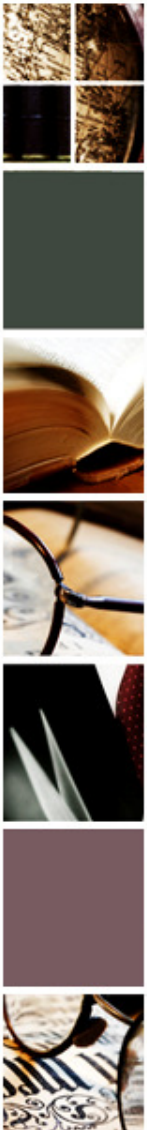

Przyczyny wymiany handlowej. ” Free trade is two - way street”

- **Przesłanką handlu zagranicznego jest możliwość dokonania tańszego importu z powodu:**
 - 1. różnic w kosztach produkcji, będących wynikiem:**
 - **różnic w technologii oraz wyposażeniu w czynniki produkcji**
 - 2. Podstawą międzynarodowej specjalizacji w handlu są również korzyści ze skali produkcji**

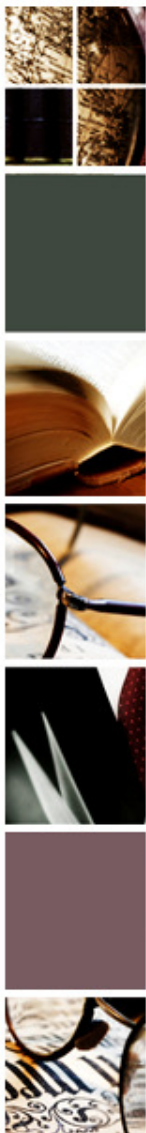
Stosunki gospodarcze danego kraju z zagranicą – 2 opcje

- Polityka wolnego handlu- oparta jest na doktrynie liberalizmu gospodarczego ograniczającej rolę państwa w wymianie z zagranicą i zakładającą swobodną działalność przedsiębiorców w tej sferze
- Polityka ta obejmuje usuwanie ograniczeń ilościowych, dewizowych i celnych w handlu międzynarodowym

Polityka wolnego handlu- c.d.

- **Polityka ta zakłada, że tylko wolny rynek, tj. nieskrępowana w/w ograniczeniami wymiana rynkowa zapewni maksimum korzyści wszystkim uczestnikom wymiany i opiera się na teorii kosztów komparatywnych (czyli względnych lub porównawczych) Davida Ricardo będącej uzupełnieniem teorii kosztów absolutnych A. Smitha**

Teoria kosztów absolutnych A. Smitha

- Według tej teorii korzyści z wymiany odnosi kraj, który wytwarza dobra najniższym kosztem.
- Decydujące znaczenia ma tu bezwzględny(absolutny) poziom nakładów.

Teoria kosztów komparatywnych 1/1

- Według teorii kosztów komparatywnych w obustronnie korzystnej wymianie mogą uczestniczyć kraje o znaczącej różnicy w ogólnym poziomie nakładów (produktywności). W tym przypadku przesłanką specjalizacji i eksportu są względne (porównawcze) różnice kosztów wytwarzania

Teoria kosztów komparatywnych- korzyści z wymiany i specjalizacji 1/2

- **Istotą teorii kosztów komparatywnych jest to, ile nakładów może dany kraj zaoszczędzić, powstrzymując się od konieczności wyprodukowania tego dobra samemu (w zamian za tanio wytworzony produkt otrzymuje produkt, który w jego kraju wymagałby większych nakładów)**

Kamerschen, McKenzie, Nardinelli, Ekonomia, s. 851

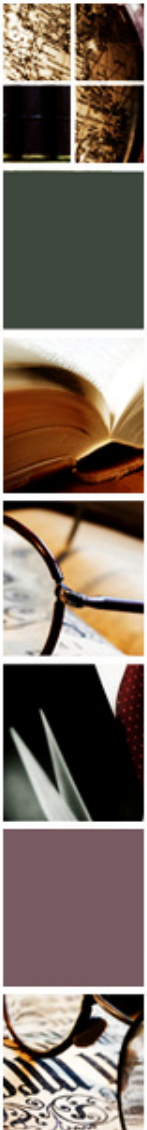
Koszty komparatywne 1/3

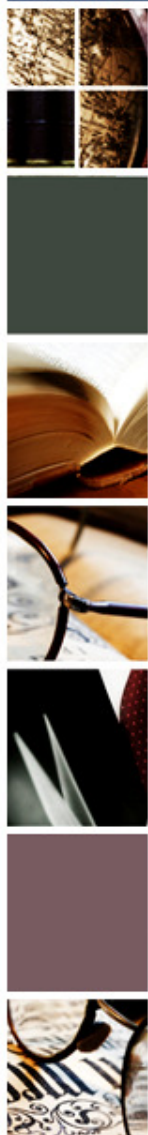
- Źródłem korzyści z wymiany w teorii kosztów komparatywnych są różnice w kosztach alternatywnych w skali międzynarodowej
- Koszt alternatywny(koszt utraconych możliwości- opportunity cost) danego dobra jest wyznaczony przez ilość innych dóbr, z których trzeba zrezygnować, aby wytworzyć dodatkową jednostkę danego dobra

Koszty komparatywne 1/4

- Dany kraj ma przewagę komparatywną w produkcji dobra lub usługi , jeśli koszt alternatywny produkcji tego dobra (czy usługi) jest niższy w tym kraju, niż innych (w sensie produkcji, z której musi zrezygnować)

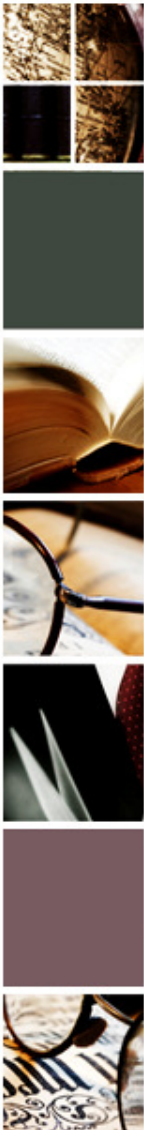

Koszty komparatywne 1/5 – przykład I

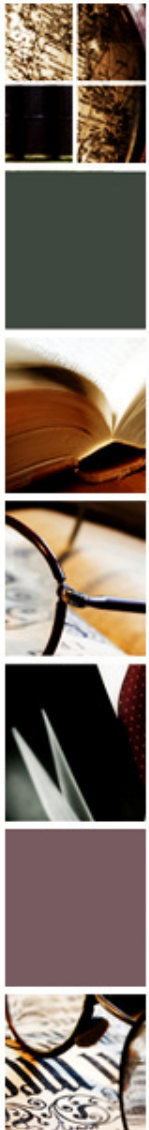
- Stany Zjednoczone mogą wytworzyć;
- 1000 ton krewetek (jeśli w ogóle nie wytwarzają komputerów) lub
- 2000 komputerów (przy zerowej produkcji krewetek)
- Zatem koszt alternatywny tony krewetek w USA wynosi 2 komputery, gdyż $2000/1000=2$
- Aby wyprodukować dodatkową tonę krewetek w USA należy zrezygnować z produkcji 2-ch komputerów
- Wietnam, przy tych samych założeniach, co wyżej, może wytworzyć:
- 2000 ton krewetek
- 1000 komputerów, zatem koszt alternatywny tony krewetek w Wietnamie wynosi $1000/2000 = 0.5$, co oznacza, że Wietnam ma przewagę komparatywną w produkcji krewetek, gdyż wytwarza je po niższym koszcie alternatywnym. Aby wytworzyć dodatkową tonę krewetek Wietnam musi zrezygnować z 0.5 komputera, a USA – z 2-ch
- Przy powyższych danych Stany Zjednoczone mają przewagę komparatywną w produkcji komputerów
- Korzyści z wymiany polegają na tym, że każdy z tych krajów może uzyskać „dobro, w którym nie ma przewagi komparatywnej, po niższym koszcie , niż gdyby je sam produkował” (za: P. Krugman, R. Wells, op.cit.)

Koszty komparatywne- koszty i wielkość produkcji przed specjalizacją –przykład II

- **Anglia**
- nakłady całkowite na produkcję
- Sukna (poz.1) – 600 Wina (poz.2) - 300
- Nakłady na jednostkę produkcji
- Sukna (poz.3) - 5, wina (poz.4) - 2
- Wielkość wytworzonej produkcji
- Sukna (poz.1/poz.3)- 120, wina (poz. 2/4) - 150
- **Portugalia**
- nakłady całkowite na produkcję
- Sukna (poz.1) – 600 Wina (poz.2) - 300
- Nakłady na jednostkę produkcji
- Sukna (poz.3) - 15, wina (poz.4) - 3
- Wielkość wytworzonej produkcji
- Sukna (poz.1/poz.3)- 40, wina (poz. 2/4) - 100
- Łącznie 2 kraje- sukna 160, a wina - 250

Koszty komparatywne- koszty i wielkość produkcji po specjalizacji – przykład- II c.d.

- Ricardo, jako przesłankę specjalizacji w handlu międzynarodowym przyjął międzynarodowe relacje kosztów produkcji(porównawcze, względne, tj komparatywne)
- Z przykładu tego wynika , że bezwzględna przewagę w kosztach produkcji ma kraj A nad krajem P. Oba dobra produkuje w ilościach większych, niż kraj P, gdyż relacje kosztów między krajami A i P wynoszą dla sukna, jak 15:5, są 3 x niższe a dla wina 3;2, są tylko 1.5 x niższe
- Oznacza to, że kraj P ma względną przewagę w produkcji wina
- Zatem kraj P- zgodnie z teorią kosztów komparatywnych, powinien specjalizować się w produkcji wina, a kraj A w produkcji sukna;
- Po specjalizacji kraj A wytworzy $900 : 5 = 180$ jednostek sukna, tj. więcej o 20, niż przed specjalizacją
- A kraj P wytworzy $900 : 3 = 300$ jednostek wina, tj. więcej o 50 niż przed specjalizacją

Przykład III -koszty komparatywne z wykorzystaniem pojęcia kosztu alternatywnego

- Przewaga komparatywna ma miejsce wtedy, gdy koszty alternatywne informujące o kosztach względnych są niższe, niż w innych krajach
- Koszt alternatywny (tj. koszt utraconych możliwości – opportunity cost) danego dobra jest wyznaczony przez ilość dóbr , z których trzeba zrezygnować, aby wytworzyć dodatkową jednostkę dobra.

Anglia – produkcja- 12 galonów wina, 6 jardów sukna

Koszt alternatywny 1 jarda sukna, to 2 galony wina

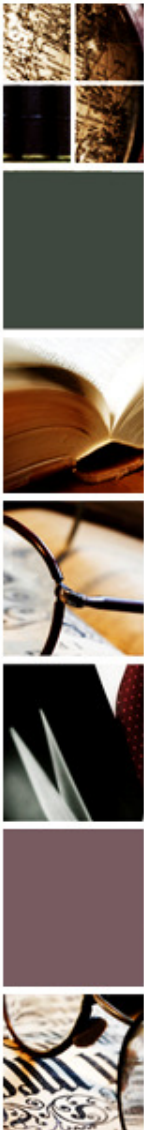
Portugalia – produkcja 8 galonów wina , 1 jard sukna

Koszt alternatywny jarda sukna, to 8 galonów wina

Anglia ma przewagę komparatywną w produkcji sukna, gdyż koszt alternatywny 1 galona wina, to $\frac{1}{2}$ jarda sukna

Portugalia ma przewagę komparatywną w produkcji wina, gdyż 1 galon wina , to koszt $\frac{1}{8}$ jarda sukna

Po specjalizacji i podziale pracy Anglia za jard sukna otrzyma 8 galonów wina portugalskiego, a Portugalia za 1 galon wina – $\frac{1}{2}$ jarda sukna

Korzyści z wolnego handlu

- Wolny handel prowadzi do wzrostu dochodu narodowego, zatrudnienia, większej konsumpcji, obniżki kosztów, zróżnicowania asortymentu produkcji i konsumpcji

Korzyści z wymiany handlowej

- korzyści z wymiany zależą od warunków wymiany czyli od cen światowych

Terms of trade – warunki wymiany

- terms of trade

to relacja światowych cen eksportowych do światowych cen importowych

Wskaźnik Terms of trade jest korzystny, gdy jest większy od 1.

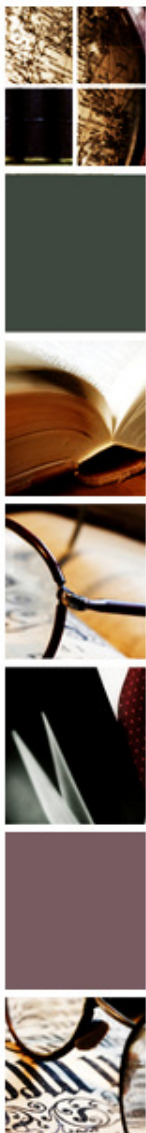
Wówczas ceny światowe dóbr eksportowych są wyższe niż importowych, co poprawia saldo bilansu handlowego

- Terms of trade, to relacja według której jeden towar jest wymieniany na inny na rynku międzynarodowym

Polityka protekcjonizmu w handlu

- Wykorzystuje rolę państwa w popieraniu eksportu oraz chroni rynek wewnętrzny i rodzimą produkcję przed konkurencją zagraniczną
- Jest przeciwieństwem polityki wolnego handlu

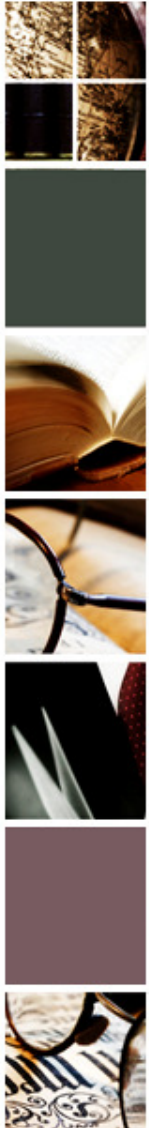

Protekcjonizm w handlu

- **W historii stosunków handlowych polityka protekcjonizmu stosowana była przez państwa w celu:**
- **Ochrony nowo powstającego przemysłu**
- **Poprawy terms of trade i stanu bilansu płatniczego**
- **Zapewnienia samowystarczalności w wytwarzaniu żywności**

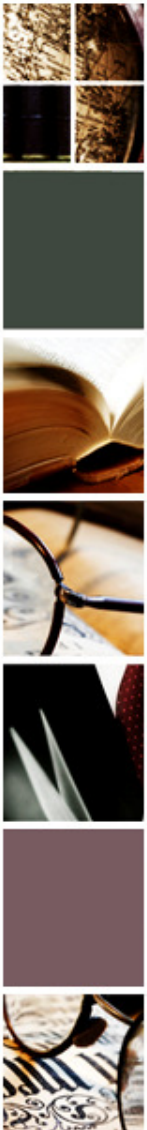
Protekcjonizm w handlu

- **Polityka protekcjonizmu wywołuje negatywne skutki:**
- **Monopolizuje rynek wewnętrzny i produkcję chronioną przed konkurencją**
- **Podtrzymuje rozwój mało wydajnych gałęzi wytwarzających towary gorszej jakości i droższe, za co płaci konsument**
- **Nie stwarza bodźców generujących wdrażanie przez firmy krajowe postępu technicznego i podnoszących efektywność gospodarowania**

Bilans płatniczy

- **Zestawienie wszystkich międzynarodowych transakcji ekonomicznych i finansowych danego kraju z zagranicą**
- **Składa się z rachunku obrotów bieżących i bilansu kapitałowego**

Rachunek obrotów bieżących

- Towary (eksport i import – bilans handlowy). Deficyt handlowy. Nadwyżka handlowa
- Usługi (finansowe, bankowe, frachty)
- Darowizny (przekazy pieniężne, emerytury i inne transfery)
- Wpływy i wydatki z tytułu turystyki)
- Inne

Bilans kapitałowy

-
- Zestawienie zagranicznych aktywów lub inwestycji danego kraju za granicą oraz zagranicznych inwestycji w tym kraju
(aktywa USA za granicą – odpływ kapitału, zagraniczne aktywa w USA- napływ kapitału)

Rodzaje zagranicznych aktywów kapitałowych:

- inwestycje bezpośrednie(zakup i akcji firm zagranicznych)
- zakup emitowanych przez rządy obligacji oraz napływ walut obcych na konta w bankach zagranicznych

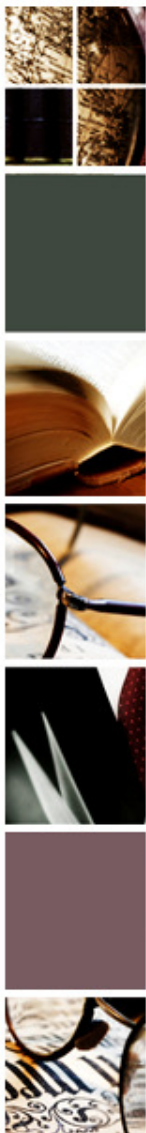
Kurs walutowy 1/1

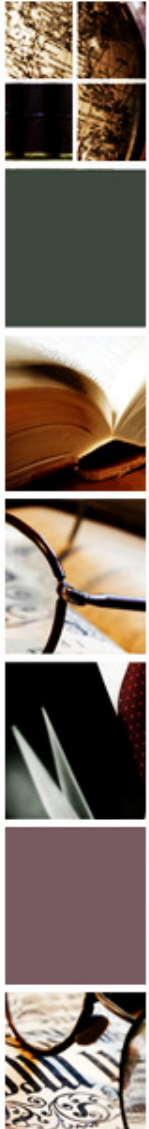
- **Cena waluty obcej wyrażona w walucie krajowej (czyli cena jednej waluty wyrażona w jednostkach innej waluty)**
- **Kurs walutowy może być stały (do 1970 r) lub zmienny (płynny)**
- **Przy stałych kursach zmiany kursu walut dokonywane są przez rządy (dewaluacja lub rewaluacja)**

Kurs walutowy 1/2

- Kurs walutowy jest wykorzystywany do regulacji obrotów z zagranicą .
- Odgórne obniżenie kursu walutowego to dewaluacja. Powoduje spadek cen towarów eksportowych na rynkach zagranicznych i wzrost cen towarów z importu
- Dewaluacja wpływa korzystnie na bilans handlowy i płatniczy, umożliwia wzrost eksportu, produkcji krajowej i zatrudnienia

Kurs walutowy 1/3

- **Podwyższenie kursu waluty krajowej to rewaluacja**
- **Powoduje wzrost cen towarów eksportowych (a więc zmniejszenie popytu zagranicznego na te towary) oraz spadek cen towarów z importu na rynku krajowym**
- **Rewaluacja wpływa na bilans płatniczy niekorzystnie, może jednak zwiększyć import niezbędnych towarów zagranicznych i pobudzić konkurencję na rynku wewnętrznym**

Kurs walutowy 1/4

- W systemie kursów zmiennych, gdzie rynek decyduje o poziomie kursu walutowego(popyt i podaż walut) odpowiednikiem dewaluacji jest deprecjacja waluty a rewaluacji - aprecjacja waluty

Formy integracji gospodarczej

- **Strefa wolnego handlu**- zniesienie barier celnych i ograniczeń ilościowych w przepływie dóbr i usług pomiędzy krajami. Brak wspólnej taryfy celnej wobec krajów trzecich (przykład – NAFTA)
- **Unia celna**- pogłębienie integracji wyraża się w powstaniu wspólnej taryfy celnej dla krajów trzecich
- **Wspólny rynek**- cztery swobody w zakresie przepływu:
 - 1. dóbr, 2. usług, 3.kapitału 4. osób.
 - W UE wspólny rynek - od 1993 r.
- **Unia ekonomiczna**- unifikacja polityki gospodarczej
- **Unia monetarna** - wspólna waluta
- **Unia polityczna**
- **Pełna unia**

Źródła:

- Kamerschen, McKenzie, Nardinelli, Ekonomia, Gdańsk 1991
- Elementarne zagadnienia ekonomii, R. Milewski (red.nauk.). PWN, 2008
- P.Krugman, R. Wells, Mikroekonomia, PWN Warszawa 2012

